

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΔΙΚΗ ΤΗΣ

17N

Με αφορμή την δίκη των μελών της 17N, έχει ανοιχτεί μια ευρύτατη συζήτηση για τον αν τα διαπραχθέντα, [υπό την αίρεση φυσικά τυχόν καταδίκης των κατηγορουμένων], αδικήματα έχουν πολιτικό χαρακτήρα ή όχι.

Ανεξάρτητα των απόψεων όλων των εμπλεκομένων, [υπό οιαδήποτε ιδιότητα], στην όλη υπόθεση, δεν έχει υπάρξει προσέγγιση στο θέμα, με αυστηρά νομική ματιά, χωρίς σκοπιμότητες και πολιτικούς ή δικαστικούς υπολογισμούς.

Ας επιχειρηθεί, λοιπόν, με βάση το κατηγορητήριο και με άξονα τα δεδομένα της Ελληνικής έννομης τάξης, [χωρίς φανατισμούς και ακρότητες, τώρα που το θέμα τυπικά, σε πρώτο βαθμό, έχει λυθεί], μια προσέγγιση στο ζήτημα.

1.Στη βάση μιας απλής γραμματικής προσέγγισης του κατηγορητηρίου, [οίκοθεν νοείται, προς αποφυγή παραπομπής και ανάγνωσης εκατοντάδων σελίδων, ότι το κατηγορητήριο συντάχθηκε με βάση τα λίγο ως πολύ γνωστά αδικήματα], είναι προφανές ότι η νομική φύση των αποδιδόμενων κατηγοριών μπορεί να συλληφθεί μόνον στα πλαίσια της εννοίας του «συνθέτου πολιτικού αδικήματος», [βλ. σχετικά Ε. Αποστολόπουλου, Α. Καμινάρη, Π. Κομματά, Α. Κότσιφα, «Το πολιτικόν έγκλημα», εκδόσεις Νομικής Βιβλιοθήκης, 1978, σελ. 51, Β. Παπαναστασίου, «Πολιτικά εγκλήματα και αι επ'αυτών διακρίσεις», Ποινικά Χρονικά ΛΑ, 1981, σελ. 14 και 17, και Β. Παπαδάτου, ΝοΒ 1977, σελ. 325].

2.Ως σύνθετο πολιτικό έγκλημα θεωρείται η ένωση πολιτικού και κοινού εγκλήματος. Στην πολιτική ιστορία αμιγώς «απλό» πολιτικό

έγκλημα σπάνια συναντάται, ως εκ της αδυναμίας τέλεσης μεμονωμένων πράξεων πολιτικής ανυπακοής.

3. Κατά συνέπεια η σύμπλεξη πράξεων του κοινού ποινικού δικαίου με πράξεις ιδεολογικά ωθούμενες είναι de facto αναγκαία για την επίτευξη του τεθέντος πολιτικού στόχου.

4. Για τον προσδιορισμό του πολιτικού εγκλήματος έχουν διατυπωθεί τρεις θεωρίες, [ως αντιστάθμισμα της απουσίας νομοθετικού ορισμού της εννοίας].

A. Σύμφωνα με την πρώτη, την αντικειμενική θεωρία, κριτήριο διάκρισης και εντοπισμού του πολιτικού εγκλήματος είναι η φύση του δικαιώματος που προσβάλλεται. Έτσι το πολιτικό έγκλημα χαρακτηρίζεται από το αντικείμενο του και όπως το όρισε η Διεθνής Διάσκεψη για την ενοποίηση του ποινικού Δικαίου της Κοπεγχάγης το 1935, είναι το έγκλημα που στρέφεται κατά της οργάνωσης και της λειτουργίας του Κράτους καθώς και κατά των δικαιωμάτων των πολιτών που απορρέουν απ' αυτήν.

B. Σύμφωνα με την επόμενη θεωρία, την υποκειμενική, μια πράξη προσλαμβάνει τον χαρακτηρισμό και το «χρώμα του πολιτικού εγκλήματος κατά τας περιστάσεις και αναλόγως του υποκειμένου σκοπού», [βλ. έτσι και Κ. Τσουκαλάς «Τα ορκωτά Δικαστήρια», εκδόσεις Π.Δ. Σακελλάριος 1929, σελ. 210].

Γ. Τις αντιθέσεις και τα κενά, που παρουσιάζουν οι δυο παραπάνω θεωρίες, έρχεται να καλύψει μια τρίτη, [συμβιβαστική ή μικτή], θεωρία, η οποία συνδυάζει τόσο τη φύση του προσβαλλομένου αγαθού όσο και το σκοπό του δράστη. Προτείνεται δηλ., σύμφωνα με τη μικτή θεωρία, να λαμβάνονται υπόψιν και τα δυο κριτήρια των δυο προηγούμενων θεωριών.

5. Είναι προφανές ότι οι διαλαμβανόμενες στο κατηγορητήριο πράξεις, [και αληθών υποτιθεμένων στο σύνολο τους], κάτω από το

πρίσμα οποιασδήποτε θεωρίας δεν μπορεί παρά να υπαχθούν στην έννοια των πολιτικών αδικημάτων.

6. Αν και το κίνητρο δεν αποτελεί στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του αδικήματος, δεν είναι ευχερής η απόδοση ταπεινών κινήτρων, [π.χ. ενδεικτικά κινήτρων φιλοκερδείας ή κινήτρων προσωπικού συμφέροντος], στις περιγραφόμενες πράξεις. Δεν προϋπήρχε εμπεδωμένη σχέση μεταξύ των θυμάτων και των φερομένων ως δραστών, δεν τίθεται δηλ. ζήτημα προσωπικής, [εξ' οποιασδήποτε αιτίας εκπορευομένης], αντιδικίας. Θα μπορούσε κανείς να επιλέξει τον, [εντελώς ατυχή από νομικής και ουσιαστικής πλευράς], νομικό χαρακτηρισμό του «απρόκλητου», [ο οποίος, όμως, αν ληφθεί κατά κυριολεξία, μάλλον, συνάδει με την έννοια του ακαταλόγιστου].

7. Κατά συνέπεια, [στα πλαίσια της υποκειμενικής θεωρίας, όπου ως άξονας εκλαμβάνεται η υποκειμενική στόχευση του δράστη], με βάση το προβληθέν, εκ μέρους των κατηγορουμένων, κίνητρο της πολιτικής αλλαγής, [και μη υπάρχοντος άλλου, τουλάχιστον κατά τη συλλογιστική του κατηγορητηρίου], ο χαρακτηρισμός των αδικημάτων ως πολιτικών είναι αναπόφευκτος. Ουσιαστικά πρόκειται περί εγκληματικής συμπεριφοράς ένεκεν προϋφισταμένης ανάλογης πεποίθησης απολύτου ορθότητας.

8. Αλλά και στα πλαίσια της αντικειμενικής θεώρησης η πολιτική φύση των αδικημάτων και η σύνδεση τους με τη Πολιτειακή λειτουργία και κρατική διαχείριση είναι δεδομένη. Συνεπώς καλύπτονται πλήρως και τα δυο κριτήρια της τρίτης μικτής θεωρίας.

9. Προς επίρρωση των προαναφερομένων επισημαίνεται ότι κάθε πράξη άρνησης συναίνεσης και αποδοχής, [παθητικής ή ενεργητικής, όπως π.χ. δια των αναφερομένων στο παρόν κατηγορητήριο τρόπων], των όρων λειτουργίας του πολιτικού-οικονομικού και κοινωνικού συστήματος και της εξουσίας που το εποπτεύει και το καθοδηγεί,

εμπεριέχει, τουλάχιστον νοηματικά, και μια αντίδραση – προσπάθεια αλλαγής δομών και διαδικασιών, η οποία τείνει στην αναίρεση του, [του «συστήματος»], και φυσικά στην προώθηση μιας άλλης λύσης και προοπτικής εξουσίας, [βλ. έτσι Θ.Θ. Κονταξή, «Το έγκλημα της απείθειας», εκδόσεις Π. Σάκκουλα, 2000, σελ. 30 και G. Bocca «Εμείς οι τρομοκράτες», εκδόσεις INDEX, 1993, σελ. 34, «ο τρομοκράτης προσπαθεί να ανατρέψει το σύστημα αξιών και αρχών προσπαθώντας να επιβάλλει νόμους ή σκοπεύοντας να ανακατατάξει την κοινωνία ή να της καθορίσει κατεύθυνση].

10.Και υπ'αυτήν την έννοια η φερόμενη ως «ενεργητική» άρνηση του πολιτικού συστήματος, εκ μέρους των κατηγορουμένων, στερείται ταπεινών αιτίων, [αφού εξ'ορισμού ο νοηματικός χώρος της αμφισβήτησης εμπεριέχει και πολιτική πρόταση και τελικό – ασχέτως αξίας και αποδοχής- πολιτικό στόχο], και επιβεβαιώνει τις προβληθείσες απόψεις τους περί πολιτικών κινήτρων.

11.Σχηματοποιώντας σε αφηρημένο επίπεδο, οποιαδήποτε, πρακτική και θεωρητική, αμφισβήτηση, [κάθε πράξη άλλωστε σύμφωνα με τη λογική του Γκράμσι], της διαχειριστικής τάξης του «συστήματος» και συνεπώς της εξουσίας είναι πολιτική πράξη, ανεξάρτητα από τα κίνητρα του δράστη.

12.Αυτή την αμφισβήτηση της εκάστοτε ενεστώσας τάξης πραγμάτων και τη διακύβευση του κύρους, των συμφερόντων και των ισορροπιών που αυτή, [η τάξη πραγμάτων], εκφράζει και εκπροσωπεί, έρχεται ο νομοθέτης, [με συγκεκριμένες τυποποιήσεις, και με αναγωγή αγαθών σε έννομα], και τη θεωρεί αξιόποινη ως έκφραση μη ανεκτής επιδίωξης ή καλύτερα μη επιτρεπτού τρόπου αντιπαράθεσης. Άλλωστε το εκάστοτε πολιτικό σύστημα εξουσίας καθιερώνει κατ'αποκλειστικότητα τους τρόπους διαχείρισης του, [χωρίς ποτέ όπως είναι αυτονόητο να

προβλέπει διαδικασίες ανατροπής του], αναπαραγωγής του και φυσικά διατήρησης του.

13.Άκρως ενδεικτική τόσο της προσπάθειας να περιοριστεί η έννοια του πολιτικού εγκλήματος όσο και της έμμεσης αναγνώρισης ότι, τελικά, υφίσταται πολιτικό έγκλημα, είναι η Σύμβαση μεταξύ Ελλάδας και της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου για την έκδοση εγκληματιών, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 1689/1987, σύμφωνα με την οποία, [και για προφανείς λόγους], «η απόπειρα κατά της ζωής αρχηγού κράτους δεν θεωρείται πολιτικό έγκλημα», [κατά συνέπεια υφίσταται, γενικώς, πολιτικό έγκλημα. Ποιο είναι, όμως, άραγε;].

14.Αυτό επιβεβαιώνεται απολύτως και από τον χαρακτηρισμό των συγκεκριμένων αδικημάτων του κατηγορητηρίου ως «τρομοκρατικών», [βλ. σχετικά και τον χαρακτηρισμό ανάλογων τροποποιήσεων του ΠΚ αλλά και ειδικών ποινικών νόμων ως «αντι-τρομοκρατικών διατάξεων»], και όχι ως εγκλημάτων του κοινού ποινικού δικαίου.

15.Κάθε τι δηλ. που συντείνει στη διάχυση φόβου και στη διακύβευση του εξουσιαστικού συγκροτήματος και των πολιτικών θεσμών τιμωρείται ακριβώς λόγω του είδους της στόχευσης, [εξ'ού και οι καθησυχαστικές δηλώσεις της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας, μετά από κάθε ανάλογα χαρακτηριζόμενη πράξη, περί πολιτικής σταθερότητας και αξιοπιστίας των θεσμών, οι οποίες, προφανώς, υπονοούν ότι το πολιτικό σύστημα δεν κινδυνεύει παρά τις όποιες προσπάθειες ανατροπής του από ενέργειες ανάλογες των φερομένων ως τελεσθέντων από τους κατηγορουμένους].

16.Αυτή η επανειλημμένη, δημόσια και επίσημα καταγεγραμμένη στην έννομη τάξη ομολογία περί μη πολιτικής διακύβευσης οδηγεί, [από μια άλλη σκοπιά], αναπόδραστα στο συμπέρασμα περί της πολιτικής φύσης των πράξεων του κατηγορητηρίου.

17.Κάθε πράξη μη αμιγώς στοχεύουσα στην ανατροπή-αλλαγή των όρων λειτουργίας της Πολιτείας, [σύμφωνα με την αυστηρά υποκειμενική αντίληψη των εκάστοτε κατηγορουμένων, π.χ. διαδήλωση παρά την αντίθετη απαγόρευση], αλλά έχουσα υποστηρικτικό ρόλο σε άλλη πράξη, [π.χ. κλοπή χαρτιού και ξύλων για την αναγραφή και ανάρτηση συνθημάτων στην παραπάνω διαδήλωση], και με την οποία στερρώς συνδέεται, δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ως αμιγώς πολιτική πράξη. Απόδειξη το γεγονός ότι η υποστηρικτική πράξη δεν θα είχε νόημα τέλεσης και ουδέποτε θα ελάμβανε χώρα αν δεν είχε ως σημείο αναφοράς-εξυπηρέτησης την πρωτεύουσα πράξη, εκ της οποίας αρύεται, [αναγκαστικά], και τον πολιτικό χαρακτηρισμό.

18.Κατά συνέπεια όλες οι αναφερόμενες πράξεις του κατηγορητηρίου λαμβάνουν τον χαρακτηρισμό του πολιτικού εγκλήματος. Αν οι περιγραφόμενες πράξεις, [κύριες και υποστηρικτικές], στο παρόν κατηγορητήριο δεν συνιστούν πολιτικά εγκλήματα τότε τι απέμεινε να ενταχθεί στην έννοια του πολιτικού εγκλήματος; Όπως επισημαίνει και ο Ι. Μανωλεδάκης, «Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος, άρθρο 1-49», γ' έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα, 1992, σελ. 214, «για να φτάσει ο πολιτικός εγκληματίας στο στόχο του, πρέπει να προσβάλει θέλοντας και μη ένα πλήθος από έννομα αγαθά ... το κράτος είναι ένα έννομο αγαθό περιχαρακωμένο από άλλα έννομα αγαθά, ανθρώπινες ζωές, προσωπικές ελευθερίες, εγκαταστάσεις, υπηρεσίες κλπ, ... και για να φτάσει σ' αυτό πρέπει να περάσει από τα αγαθά αυτά».

19.Το κατηγορητήριο αναφέρεται, λοιπόν, σ' ένα ενιαίο σύνολο πράξεων, που υπηρετούσε τη στόχευση των κατηγορουμένων προς την κατεύθυνση προβολής και επικράτησης των υποκειμενικών πολιτικών τους απόψεων. Ο εξτρεμιστικός ή μη χαρακτήρας των πολιτικών πεποιθήσεων τους δεν συμμετέχει, [δεν είναι και λογικά δυνατή και συμβατή ηπία πολιτική αντιπαράθεση με την τέλεση ποινικά

προβλεπόμενων πράξεων], στη διαμόρφωση του πολιτικού χαρακτήρισμού. Εξ' ορισμού, άλλωστε, μόνον ενέργειες υπέρβασης, πολιτικά ανορθόδοξες σύμφωνα με την εκάστοτε κρατούσα αντίληψη περί Πολιτειακής λειτουργίας, οδηγούνται προς δικαστική διερεύνηση και κρίση.

20. Κατόπιν όλων αυτών το ορισθέν Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάσει την υπόθεση; [στη βάση της απλής λογικής, η οποία ως λυδία λίθος κάθε νομικής κατασκευής, συνιστά μονόδρομο]. Μη αποδοχή του πολιτικού χαρακτήρα των συγκεκριμένων πράξεων έχει ως, προφανή, συνέπεια την αναίρεση των Συνταγματικών προβλέψεων περί πολιτικού εγκλήματος του άρθρου 97 παραγρ. 1, [με την έννοια ότι αν δεν υπάγεται η παρούσα υπόθεση, ως εκ των, ακριβώς προσδιορισθέντων, συγκεκριμένων υλικών αντικειμένων των πράξεων, στην έννοια του πολιτικού αδικήματος, τι υπάγεται ή τι μέλλει να υπαχθεί;].

21. Ακροτελεύτια παρατήρηση: η καταδίκη και η αποδοκιμασία αναλόγων πράξεων, [των επονομαζόμενων τρομοκρατικών], δεν μπορεί να συγχέεται με το νομικό δέον και τις αρχές μιας δίκαιης δίκης. Διαφορετικά το νομικό καθεστώς της χώρας έχει διακοσμητική αξία αφού δεν θα εφαρμόζονται οι αρχές του αλλά η εκάστοτε υποκειμενική εκτίμηση ορισμένων. Συνεπώς ή αποδεχόμαστε τα Συνταγματικά πλαίσια λειτουργίας της Πολιτείας και συνακόλουθα και το υφιστάμενο νομικό σύστημα ή αποφασίζουμε ότι το τελευταίο ισχύει όταν μας συμφέρει και μας βολεύει. Όλα τα υπόλοιπα είναι εκ του πονηρού και συνεπώς άκρως επικίνδυνα για το δικαϊκό μας σύστημα, αφού δια του τρόπου αυτού δημιουργείται «δεδικασμένο» σκοπιμότητας σε βάρος της νομιμότητας.

ΑΘΗΝΑ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ Θ. ΚΟΝΤΑΞΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ – ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΝΟΜΙΚΗΣ